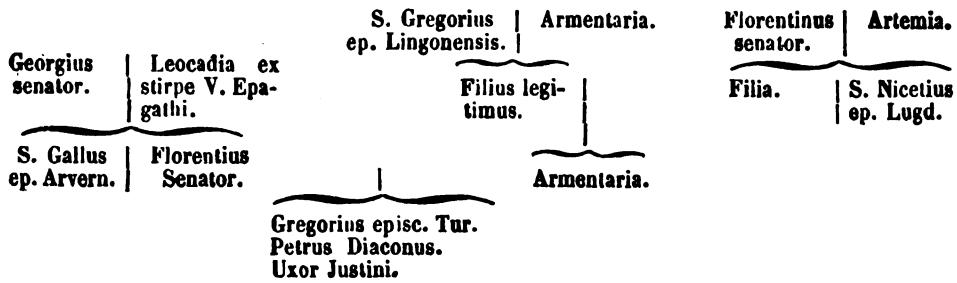

STEMMA GENTILITIUM S. GREGORII TURONENSIS.

TESTIMONIA VIRORUM ILLUSTRUM DE SANCTO GREGORIO EPISCOPO TURONENSI

Venantius Fortunatus in epistola operibus suis præfixa, quæ S. Gregorio Turonensi episcopo nuncupavit. A *Paulus Warnesfridi libro III de Gestis Langobardorum, capite 1, ubi de sancto Hospitio recluso Nemausensi.*

Domno sancto et dote meritorum sacris altaribus adscito pariter et educto, Gregorio papæ, Fortunatus. Acuminum suorum luculenta, etc... Unde, vir apostolice prædicandæ papa Gregori, quia viritum flagitas ut quædam ex opusculis imperitiæ meæ tibi transferenda proferrem, nugarum mearum admiror te amore seduci, etc... Sed quoniam, etc. *Eum passim laudat in carminibus; aliquot seligere sufficiat:*

Ex libro V, carm. 7.

Culmen honoratum, decus alium, lumen opimum
Pastor apostolicæ sedis amore placens.
Amplēctende mihi semper sacer arce Gregori, etc.

Ibid., carm. 13.

Florens in studiis, et sacra in lege fidelis,
Semper agens animæ dona futura tuæ.

Lib. VIII, carm. 16.

Alme, beate pater, lumen generale Gregori,
Jure sacerdotum culminis arce caput, etc.

Ibid., carm. 17.

Lumen ab Arvernīs veniens feliciter arvis,
Qui inlustrans populos spargeris ore pharus.
Alpibus ex illis properans mens altior ipsis.

Ibid., ex carm. 23.

Dulcis, chare, decens, facunde, benigne Gregori,
Atque pater patriæ, hinc sacer, inde chare.
Muneribus, meritis, animis et moribus æquis,
Omnibus officiis unde colaris habens.

Ex libro IX, carm. 7.

Corde jocundo, calamo venusto
Litteras mittis, cupiente voto,
Blanda conscribens seriæ salutis
Chare Gregori.

Baudonivia sanctimonialis in Vita sanctæ Radegundis reginæ, num. 27.

Ambulavit nuntius ad virum apostolicum domnum Gregorium Turonicæ civitatis episcopum, et advenit. Sed quantum præsens vidit oculis, antequam eam sepeliret, de ejus virtutibus, in libro Miraculorum quem composuit, inseruit. Cum autem venit ad locum ubi sanctum corpus jacebat, quod ipse postea cum sacramento lacrymans dicebat, quod in specie hominis angelicum vultum viderat; facies illius velut rosa et lilium fulgebat, ita tremefactus est ac metu concussus, tanquam si ante præsentiam beatæ Genitricis Domini astaret devotus vir Deo plenus.

Per hunc Dominus magnas virtutes operari dignatus est, quæ scriptæ habentur in libris venerabilis viri Gregorii Turonensis episcopi.

Agobardus archiepiscopus Lugdunensis in libro de Judaicis superstitionibus, cap. 4.

Sanctus Gregorius Lingonicæ Ecclesiæ episcopus quantæ sanctitatis et veritatis fuerit, Vita ejus scripta (inter Vitas Patrum Gregorii Turonensis, capite 7) et finis vitæ, atque honor ei ab Ecclesia delatus usque hodie testes sunt.

Florus Lugdunensis in Martyrologio, die 4 Novembris.

ii Nonas. Bituricas depositio sancti Lusoris pueri, qui filius cujusdam senatoris, etc., scriptum in libro Miraculorum Gregorii Turonensis episcopi. Ado et cæteri etiam Martyrologiorum scriptores ejusdem Gregorii verba adhibuerunt.

Ex calendario Sacramentarii S. Gatiani cathedralis ecclesiæ Turonensis annorum 800, et altero Majoris Monasterii ab annis circ. 600 scripto.

xv Kal. Decembris sancti Gregorii Turonensis. Eodem die laudatur in variis Martyrologiis antiquis, potissimum Turonensium Ecclesiarum, sicut et in Romano, in Gallicano, etc.

Ex veteri Legendario Ecclesiæ Cabillonensis, de sanctis Silvestro et Agricola episcopis ac Desiderato presbytero, apud Perardum et Bolland., 17 Mart.

De quibus licet compendiose, splendide tamen magnificus vir Gregorius Turonensis episcopus in libris Miraculorum ita scribit: Beatissimus vero Silvester, etc., *ex libro de Gloria Confess., capp. 85, 86.*

Hericus monachus libro I De Miraculis sancti Germani Antissiodorensis episcopi, cap. 29.

Gregorius Turonorum antistes, miraculorum curiosus indagator ac studiosissimus editor, nonnulla ab hujus et per hujus beatissimi Patris memoriam patrata commemorat, quæ suis quam nostris verbis intimanda maluimus, ne rei absque pretio operæ permutatæ quiddam fidei detrahamus. Germanus, etc., *ut habet Gregorius in libro de Gloria Confess., cap. 41.*

Ex vita secunda sancti Medardi sæculo IX scripta Spicilegii tomo VIII.

Per idem tempus inter Gallicanos præsules Gregorius historicus sermone et actu Turonis habebatur insignis, etc... Hic nostra intermittentes, quid Gregorius historicus de hujus sanctissimi pontificis vir-

tute referat huic opusculo innectendum ratum duximus : Medardus, iniquiens, gloriosus confessor, etc. *De Gloria Conf.*, cap. 95.

Ex Testamento Echaridi comitis fundatoris monasterii Patriciacensis (Perru) sæculo IX, apud Perardum Hist. Burgund., p. 26.

Donate Enschise archiepiscopo tapete uno meliore, Gesta Langobardorum libro uno, et Chronica quem Gregorius Turonensis facit libro duo. (Sic.)

Ex sancto Odone in sermone quod beatus Martinus per dicitur apostolis.

Non dissimiliter Gregorio Turonensi ejus (sancti Martini) reliquias in novam basilicam inferenti apparuit, etc., *quæ ex capp. 20, 59 et 104 libri de Gloria Confessorum accepit. Ejus verba item passim laudat.*

Letaldus monachus in prologo in Vitam S. Juliani episcopi Cenomanensis.

De tempore quo magnus ille floruerit ex libro Gregorii Turonensis per conjecturam sumpsit, qui in Historiarum suarum libro 1, sub Decio et Grato consulibus a Xisto, etc., cum beatus Dionysius a sancto Gregorio ex eorum numero fuisse dicatur, etc.

Frodoardus lib. II Historiæ Remensis, capite 2.

Gregorius in Historia gentis Francorum de hoc præsule (Ægidio) narrat, etc.

Lib. IV ejusdem Historiæ, cap. 59.

Aliis etiam nonnullis beati Patris hujus (S. Martini) urbs nostra fertur insignita miraculis; ex quibus ea quæ sanctus Gregorius Turonensis in suis Miraculorum libris enarrat hic indere placuit, etc. *Idem auctor passim laudat eadem et alia Gregorii opera.*

Aimoinus lib. III Historiæ Francorum, cap. 44.

Quod cum Gregorio Turonensi, qui tunc cæteros episcopos sanctitate præibat, etc. *Ibidem, cap. 66.* Pro his itaque causis calumnias sancto antistiti inferbat Gregorio. *Eundem passim beatum Gregorium appellat.*

Hugo archidiaconus Turonensis in Dialogo ad Fulbertum. Ex tomo I Analect. Mabillon.

Martinus habet virtutum suarum egregios interpretes... Habet Gregorius Turonensem episcopum, qui mira de Martino post obitum narrat miracula.

Fulbertus episcopus Carnotensis epistola 97, quæ est ad Robertum Francorum regem.

Sacra vestra monitus sum inquirere festinanter et scribere vobis, si qua historia sanguinem pluisse referat, et si factum fuit quid factum portenderit. Livium, Valerium, Orosium et plures alios hujus rei relatores inveni, de quibus ad præsens solum Gregorium Turonensem episcopum testem esse productum sufficiat, propter auctoritatem religionis suæ. Ait ergo Gregorius idem in sexto libro Historiarum, cap. 14. Anno sexto, etc.

Adhemarus in Chronico parte 1, cap. 30.

Eo tempore sanctus Gregorius archiepiscopus Turonensis magnis virtutibus fulgebat. Per idem tempus sanctus Germanus Parisiorum episcopus missus a rege Chariberto Egoismam consecravit basilicam sancti Eparchii, ubi ipse nuper sepultus fuerat: adfuit cum eo venerabilis Gregorius episcopus Turonensis, et in ipsa basilica multa pignora reliquiarum beati Martini episcopi collocantes dedicaverunt eam in ejusdem beati Martini auctore. Denique in altare ipsius ab eodem sancto Germano atque Gregorio consecratæ, sanctæ crucis hactenus apparent impressa signacula. Item in honore sancti Petri consecraverunt ecclesiam sedis episcopalis quam Chlodoveus, etc.

A *Idem in libello de virtutibus S. Eparchii abbatis Encolismensis, ex ms. cod. S. Cypriani Pictav. et Labbeo.*

Gregorius Turonicæ civitatis episcopus, dum describendis sanctorum virtutibus ab aliis prætermittendis scriptoribus operam dat, inter cæteros et hujus patroni nostri meminit dicens: Obiit Eparchius Engolismensis reclusus, etc., *ex Gregorii Historia, lib. VI, cap. 8.*

Ex Vita Caroli Magni. Chesn., tomo II, pag. 68.

Quo tempore (Childeberti) claruerunt sanctus Gregorius papa primus, et Gregorius episcopus Turonensis, etc.

Ex Vita metrica S. Melanii episcopi Redonensis, ex cod. ms.

Nempe Redonensis Melanius, ut Turonensis Gregorius scribit, qui talia plurima scribit, Innumeris signis perfecto præsule dignis Enituit mundo, etc.

Laudat cap. 55 de Gloria conf.

Glaber Rodulfus in Vita sancti Guillelmi abbatis Divionensis.

Erat enim, ut beatus multorum sanctorum descriptor miraculorum Gregorius Turonorum pontifex refert, prægrandis æra, etc., *ex cap. 51 de Gloria Mart.*, pro cujus incredulitate narrat idem sanctus alterum sancti nominis Gregorium Lingoniensem episcopum, acrius quondam fuisse increpatum.

Anonymus auctor, qui sæculo XI Acta Rothomagensium archiepiscoporum scripsit, tomo II Analect. Mabillon.

Rex concilium episcopos suos convocare cœpit, cui vir magnæ auctoritatis et probitatis Gregorius archiepiscopus Turonensis interfuit. Hic vero nec callidæ machinationi, qua episcopus (Prætextatus) deceptus est, nec injustæ destitutioni assensum præbuit... Ita ut sicut beatus Gregorius Turonensis in scriptis suis narrat, nocte sancta Paschæ, in loco pontificali ubi stare consueverat gladiis eum percuterent, et ita interficerent.

Ex Vita metrica S. Cassiani episc. Eduensis, ex cod. ms. S. Germani a Pratis.

Idola cassavit, populum baptismate sanxit, Hæc quoque Gregorius Turonorum dux luculentus.

Ex Chronico S. Benigni Divionensis. Spicilegii tomo I.

Inventum est atque translatum corpus amfici martyris Benigni a beato Gregorio Lingonicæ urbis episcopo, divina revelante providentiâ, ut refert Gregorius in libro Miraculorum, qui fuit antistes Turonorum... Præfatus Gregorius Turonorum in libro de illustribus viris hujus Hilarii quis et qualiter fuerit, meminit, etc... Successit Tranquillus, qui quantæ sanctitatis fuerit, crebræ sanitates infirmis ex ejus tumulo præstititæ testantur, ut refert Gregorius Turonensis in se ipso expertus.

D *Baldericus episcopus Noviomensis et Tornacensis in Chronico Cameracensi et Attrebatensi, lib. 1, cap. 8.*

In ea namque urbe (Vienna), ut beatus Gregorius Turonensis urbis episcopus scribit in gestis Francorum, tunc temporis inaudita cives prodigia terreverant, etc., *plura laudat, cap. 3 et seqq. sub titulo Historiæ Francorum.*

Auctor Vitæ et Miraculorum sancti Solemnis episcopi Carnotensis, ex ms. cod. Regio.

Beatus Gregorius tunc temporis Turonorum episcopus de beato Solemni pontifice Carnotensi locutus est ita: Licet de Turonica urbe, etc. Hæc sanctus de sancto in testimonium.

Ex Vita S. Maximi Cainonensis confessoris, ex cod. ms. Majoris Monasterii.

Ut autem ad beati Gregorii aures, qui tunc Turo-

nicam regebat Ecclesiam, horum miraculorum notitia perlata est, puerum tonsoratum, etc., *narrat miracula ex capite 22 libri de Gloria Confessorum.*

Sigibertus Gemblacensis in Chronico.

An. 7 Justinii Junioris, 35 Chlotarii, Gregorius Turonensium ordinatus episcopus clarus habetur in omnibus.

Idem in libro de Scriptoribus ecclesiasticis, cap. 49.

Gregorius Turonensis episcopus, vir magnæ nobilitatis et simplicitatis, scripsit multa simplici sermone. Scripsit duos libros de vita vel memoria quorundam Confessorum, scripsit librum de Miraculis sanctorum, de miraculis Juliani martyris Brivatensis librum unum, de Miraculis sancti Martini suo tempore ostensis libros quatuor. Historiam Francorum parvo libello brevavit, eamque postmodum diffusius novem libris digessit. Scripsit et Chronicam ecclesiasticæ historiæ.

Honorius Augustodunensis de Scriptoribus ecclesiasticis, B cap. 33.

Gregorius episcopus Turonensis scripsit librum Historiæ.

Chronicon Leodiense scriptum anno 1132. Lab. t. I. Bib., p. 335.

Anno 572 obiit Eufronius Turonensis episcopus, succedit Gregorius historiographus.

Chronographus Saxo a V. Cl. G. G. Leibnizio editus.

An. 572 Gregorius Turonensis episcopus in Gallia claret. *Idem habent alii passim chronographi, quos singillatim recensere superfluum esset.*

Hugo, seu Anonymus S. Mariani Antissiodorensis.

Anno Justinii 7 Gregorius Turonensium ordinatur episcopus, vir clarus in omnibus, a quo, inter cætera quæ scripsit, sancti Martini virtutes et miracula multa descripta sunt, quæ in diebus ipsius abundantissime provenerunt.

Gesta pontificum et comitum Encolismensium, auctore canonico Encolimeusi, circa annum 415, cap. 4.

Gregorius archiepiscopus Turonensis et Germanus... consecraverunt cathedralem ecclesiam, etc., consecraveruntque assensu regis episcopum Mererium, qui capellanus ipsius regis erat, etc.

Petrus Venerabilis abbas Cluniacensis adversus calumniatores.

Gregorium laudas Arverno germine clarum,
Cui dat Martini celsa cathædra locum.

Petrus Pictaviensis monachus in Panegyrico Petri Venerabilis abbatis Cluniacensis.

Proliit hinc etiam Juliani dulcis alumnus,
Qui bene Turonicæ præfuit Ecclesiæ.

De Arvernus loquitur. Item in epistola ad Calumniatorem.

Fortunatus etiam Gregorium Turonicum pluribus, que alios episcoporum, etc., quam plausibili panegyrico extulerit non ignoramus.

Ex Anonymo qui Gesta episcoporum Turonensium et abbatum Majoris Monasterii scripsit apud Bochel.

Eustochius hic fuit tempore beati Gregorii Turonensis. *Passim complura descripsit ex ipso Gregorio.*

Ex Vita domni Garnerii præpositi S. Stephani Divionensis apud Perard. et Fiotum in Historia ejusdem loci.

De hac videlicet Ecclesia in Vita sancti Gregorii Lingonensis episcopi legitur, quod gestatores corporis ejus a Lingonis eum deferentes, etc., *De Vitæ Patrui, cap. 7. Et infra, Est alia basilica, de qua in prædicta Gregorii Vita scriptum est, quod domus ejus baptisterio adhærebat, etc.*

Rigordus in Vita Philippi Augusti ad an. 1184.

Sollicitus prout potuimus colligere ex Historia Gregorii Turonensis, etc., in hac nostra Historia satis lucide determinavimus. *Et ad an. 1185: Probantes hoc per Chronicas Ydatii et Gregorii Turonensis, id est Fredegarii.*

Albericus monachus Trium Fontium in Chronico.

Natus est Martinus in Pannonia cujus genealogiam Gregorius Turonensis episcopus breviter ita comprehendit: Quidam rex, etc., *ex libro de septem Dormientibus. Anno 593. Huc usque Gregorius Turonensis.*

Vincentius Bellovacensis in Speculo historiali, libro XXI, cap. 124.

De sancto Gregorio Turonensi archiepiscopo... Clarus habetur in omnibus. Hic Alvernica regionis indigena, etc. *Idem habet sanctus Antoninus, etc.*

Matthæus Westmonasteriensis in Floribus historiarum.

Anno gratiæ 572 Gregorius Turonensis episcopus ordinatus sanctitate refulsit insignis.

Anno gratiæ 538 floruit in Galliis Gregorius Turonicæ civitatis episcopus, qui ex Arvernico territorio attulit, etc.

Bernardus Guido episc. Lodovensis de sanctis Lemoivicibus. Labb., t. I, p. 629.

S. Pelagia... quam sanctus Gregorius Turonensis in libro suo de Miraculis sanctorum collocat inter sanctos, etc. *Eundem passim laudat, sicut et Petrus Erylinus de Natalibus, et alii qui Vitæ Sanctorum collegerunt.*

Robertus Guaginus libro II Historiæ Francicæ.

Gregorius homo in primis sanctitate spectatus, etc. *Ejus opera passim laudat.*

Ex Trithemio libro de Scriptoribus ecclesiasticis.

Gregorius episcopus Turonensis ex monacho discipulus quondam sancti Aviti præulis Arvernorum, vir doctus et nobilis, mitis quoque et humilis. Tantæ sanctitatis et puritatis exstitit, ut etiam in vita miraculis coruscaverit, etc.

Idem libro III de viris illustribus Ordinis S. Benedicti, cap. 51. Gregorius... cujus pater Florentius Georgii senatoris filius, vir et ipse laudabilis et sanctæ conversationis effulsit. Unde bonus pater filium suum Gregorium in timore Domini instruens, sanctorum illi gesta ad memoriam commendavit, quibus semper ad meliora enituit... Fuit autem homo charitate et humilitate maximus, ita ut suo tempore in terris similem vix habuerit... multis et in vita et post mortem claruit miraculis, ejus festum colitur xv kalendas Decembris. Ejus Vita conscripta habetur.

Idem libro II, cap. 10. Gregorius... vir sanctus Deo et hominibus dilectus, in sacris Scripturis optime peritus; in perscrutandis gestis sanctorum studiosissimus fuit... qui cum esset vir doctus et eruditus scripsit aperto sermone plura opuscula, etc. Catalogum contulit Gregorii operum quod et fecere subsequentes auctores, Possevinus, Bellarminus, Vossius, Breviarii ejus Vitæ auctor, Labeus, Cavius, etc.

Hieronymus Chlictovæus Neoportuensis in editionem variorum opusculorum.

Humanæ eloquentiæ, etc., locum novissimum tanquam cæteris eminentiorum Gregorio Turonensi reservavimus, nihil hæsitantes illi præ cæteris palmam esse concedendam, nec finiri præripiendam.

Præfatio editionis Jodici Badii.

Cum beati Gregorii Turonensis et Adonis Viennensis episcoporum commentarios, etc., auctoritate valent maxima: sunt etenim sanctitate vitæ conspicui, et episcopali Christianæ pietatis apice præulugidi, et res plurimas a se visas et compertas, non exquisita quidem elegantia, sed sincera veritate tradunt, qua-

rum pietate, præcipue Turonensis, vel sola lectorem A demereri possent.

Mathias Flaccus Illyricus in epistola præmissa ad suam editionem.

Dignus est Turonensis qui legatur... nullus vetustus historicus exstat, qui illorum temporum negotia tam certo pernoverit, aut etiam plene complexus sit. *Eum passim laudat in Centuriis Magdeb.*

Ex Patriarchio Bituricensi, cap. 27, tom. II Biblioth. Novæ Labb., p. 32.

Quod ex scriptis divi Gregorii Turonensis, viri certe in rerum gestarum cognitione eruditissimi, perspicuum fiet. *Laudatur passim in eodem libro.*

Præfatio in Vitas Sanctorum ex Aloisii Lipomani voluminibus extractas.

Gregorius cognomento Florentinus, vir scientia et nobilitate clarus, Turonensem Ecclesiam sanctissime rexit; cujus scriptis ea adhibetur fides, quæ et viro sanctissimo et de Christiana fide optime merito adliberi solet, etc.

Joannes Mariana, libro v Rerum Hispan., cap. 10.

Majus argumentum accedit, Gregorii Turonensis silentium. An id gratiæ datum putabis a Gallico scriptore magnæque auctoritatis viro.

Papirius Masso in Notitia Galliæ.

Condito autem regno (Francorum) quanta mutatio acciderit, malo ex libris Gregorii Turonensis intelligi, quam ex oratione mea.

Josephus Scaliger, lib. vi de Emendatione temporum.

Magna Gregorio gratia, qui in tanto neglectu Historiæ animum ad hæc scribenda appulit, quare absque eo foret metuendum ne fabulosus Hunnibaldus pedem in possessionem illius Historiæ poneret, etc. Nos neque meliorem neque vetustiore in Historia Francorum habemus.

Nicolaus Faber Ludovici XIII Francorum regis præceptor in Schediasmate, etc.

Gregorius Turonensis episcopus diligentissimus Historiæ nostræ scriptor et antiquissimus.

Hieronymus Bignonius in Præfatione ad Marculfi formulas.

Ipse etiam Gregorius Turonensis, quo digniorem historicum non habemus, multis locis a Marculfo lucem accipit et omnino illustratur.

Jacobus Joannes Chiffletius in Disquisitione, etc.

Sanctus Gregorius antiquissimus et fidelissimus Francorum historicus.

Sammarthani in Gallia Christiana.

S. Gregorius Ecclesiæ Gallicanæ lumen, virtutis, sapientiæ, eximiamque sanctitatis gloria illustris, de historia ecclesiastica rebusque Francicis bene meritus.

Joannes Launois doctor Parisiensis in Discussionem, etc.

Gregorius Turonensis Christianæ apud Gallos religionis exordia, resque memoratu dignas summo studio prosecutus est. *Eum ejusque opera passim laudat.*

Hadrianus Valesius in Præfatione ad tomum II Rerum Francicarum.

Gregorium, quem virum pium et sapientem, ac historicorum nostrorum principem agnosco, et laude dignissimum judico.

Joannes. Bona S. R. E. cardinalis in Notitia auctorum.

Gregorius Turonensis, fidelis historicus, sed simplicioris eloquii.

Carolus Cointius Annalium Ecclesiastic. Francorum ad an. 544.

Omittere non debuimus ortum illustris viri, quem Historiæ Francicæ parentem merito nuncupaveris. *Idem passim habet.*

Antonius Dadinus Altessera J. U. professor et decanus Universitatis Tolosanæ in epistola ad notas, etc., in Gregorii libros.

Operam dedi ut consuleretur memoriæ maximi auctoris, ut exploderetur error et calumnia malignorum, quibus peritissimus rerum nostrarum scriptor, et ex parte testis, habetur pro inepto fabellarum et somniorum auctore. Non inanis erit opera, si a me vindicetur fama episcopi cathedræ et meritorum divi B Martini successoris.

Bollandiani ad diem 17 Martii et passim.

Sanctus Gregorius Turonensis, cui uni tantum debet Historia Francica, quantum aliis scriptoribus ante ipsum simul omnibus.

Joannes Balesdens in suam editionem.

Non immerito dixerim, etiamsi in Gregorii scriptis columbæ simplicitas videatur, serpentis tamen prudentiam non deesse, cum in iis rebus eligendis discernendisque maxime et utilitate conducerent et fide valerent. Nec dubitem asseverare posterioribus scriptoribus hac in re palmam præripuisse, etc.

DE FREDEGARIO.

Ex Vita S. Pippini majoris-domus Austriæ Chesnii tomo I Hist. Franc.

C Sed ne videar de Vita beatissimi Ducis novum attulisse figmentum, non abs re erit si in testimonium sanctitatis ejus eadem verba quæ in Gestis Francorum diversis in locis inserta sunt, hic in unum collecta sub oculis posuero. Sunt ergo in hunc modum sese habentia: Usque ad id tempus ab initio quo regnare cœpit Dagobertus consilio beatissimi Arnulfi, etc., *profert excerpta ex Fredegario a cap. 58 Chronici ad caput 86.*

Rigordus supra laudatus in Vita Philippi Augusti. Josephus Scaliger in libro vi de Emendatione temporum.

Ante annos autem aliquot prodit Appendix ad Gregorium, cujus quidam auctorem dicunt Fredegarium. In ea Appendice multa præclara sunt, quæ non temere alibi reperias.

Valesius in Defensionis suæ parte posteriori, cap. 8.

D Mihi crede, quod tuto et citra erroris periculum facere potes, Res gestas amborum Childeberti minoris filiorum, Chlotharii junioris, Dagoberti atque Chlodovei posterioris usque ad quartum regni ejus annum ignoraremus, si ab Fredegario scriptæ non fuissent, aut si Fredegarii jacturam tecissemus: quas ille pro captu temporum suorum diligentissime accuratissimeque mandavit litteris... Nec quemquam e nostris historicis veteribus reperias, qui non Fredegarii Chronici librum v fere ad verbum transcriperit.

Carolus Cointius ad annum 584, n. 21.

Auctor est omnium, qui post Gregorium res Francicas scripserunt, antiquissimus.